



ANN PAREYN VIOLISTE

“DE MUZIKANT ALS SPREEKBUIS”

Op vraag van jezuiten.org heb ik gezocht naar specifieke situaties waarin ik als muzikant (uitvoerend, dirigerend of onderwijzend) beroep kan doen op mijn ervaring van de Geestelijke Oefeningen (GO).

Laat me vooraf heel duidelijk stellen dat wat ik schrijf **streefdoelen** zijn, dingen waar ik sinds de GO zelf bewuster mee aan de slag ben gegaan. Zeer zeker geen statements van de heilige Ann. Als ik bv. schrijf: “ de ander in de schijnwerper zetten”, dan betekent dat dat ik daar nederige pogingen voor onderneem, dat ik telkens ik in die situatie kom, mezelf probeer te behoeden voor die valkuil...

Prioriteiten en keuze

Tijdens de GO vroeg ik me af: hoe zou ik mezelf na de GO als christen ten dienste kunnen stellen van de maatschappij (bv. rusthuis, kansarmen,...). Nu merk ik dat ik even zinvol kan handelen door mijn talent, kennis en ervaring ter beschikking te stellen van **amateurs**, ‘beminners van de muziek’, om hen te begeleiden in hun opleiding naar muzikant, in hun willen gelukkig worden en anderen gelukkig maken door en met muziek. Muziek is voor mij de ideale taal: nooit kwetsend, maar universeel, voedend, helend, troostend, brenger van blijheid.

Door de GO zijn de prioriteiten voor mezelf ook duidelijker geworden: waar ik me een jaar of vier geleden (met toen al drie kinderen!) vaak engageerde voor toneel en andere leuke maar tijd- en energierovende activiteiten, komt nu mijn gezin op de eerste plaats, daarna het vioolles geven (geld van de gemeenschap en dus verantwoordelijkheid opnemen), en pas daarna het kamerorkest dirigeren (onbezoldigd, ahw een uit de hand gelopen hobby) en het zelf spelen van concerten, solo of in orkestverband.

Onderwijzend

Vioolles geven is voor mij meer dan 'n techniek aanleren. Bij veel collega's zie ik de bekoring van prestatie op examens en dus goedkeuring van directie, collega's of jury. Het is elk jaar weer moeilijk om ook niet op die kar te springen...

Muzikanten en zeker violisten zijn heel vaak hooggevoelige mensen, ze nemen meer prikkels op dan anderen. Door mijn leerlingen dit bij hen zelf net als kwaliteit te leren zien, beseffen ze ook dat ze andere mensen iets moois, iets van henzelf kunnen laten horen: ze kunnen de gevoelige snaar van mensen raken. Wanneer ze bijvoorbeeld voorspelen op een klasconcert, vertel ik hen dat zijzelf niet op het eerste plan staan, maar de componist, of 'het Goddelijke' in de muziek. Zo zien ze zichzelf in functie van. Mijn en hun rol is enkel doorgever. Dat vereist uiteraard in de eerste plaats een technische bagage en meteen wordt bij hen appèl gedaan op hun verantwoordelijkheid voor hun talent.

Naar de ouders toe vraag ik om zoveel mogelijk te proberen ten dienste te staan van de groei van de leerlingen in hun 'voorbesteding', en zo samen met mij als leerkracht proberen de eventuele problemen op te lossen. Bv. bij een leerling overlapt de notenleer met de uren van de turnlessen: de mama komt in tranen bij mij: 'mijn dochter kan nu geen notenleer en dus ook geen viool meer volgen'. Ik zei dat dit toch niet kan, dat dit moet opgelost kunnen worden. Dus niet meegaan in de hardheid en onwrikbaarheid van het systeem of de verslagenheid van de ouders. Maar zoeken naar een positieve oplossing door in dit geval met de notenleraar te gaan praten. Uiteindelijk kwamen we tot een mooie consensus waarbij beide partijen tevreden waren.

Eerlijk zijn naar ouders toe. Bv. bij een leerling met weinig talent, vind ik het mijn taak dit eerlijk aan de ouders te zeggen en onmiddellijk voor de keuze te stellen: of verder doen, maar meer begeleiding vragen van de ouders, appèl doen op hun samenwerking, of de leerling onmiddellijk in een lagere richting zetten, zodat hij zich op zijn gemak voelt.

Dirigerend

Enkele jaren geleden richtte ik het Drongens Kamerorkest op. Aanvankelijk had ik de bedoeling zelf mee te spelen, maar al gauw werd duidelijk dat er een dirigent nodig was. Telkens wanneer ik nu voor het orkest sta, weet ik: niet ik tel als dirigent. Het dirigeren op concerten is enkel het zichtbare resultaat van het hard werken op repetities en thuis van 'mijn' muzikanten. Ik probeer enkel mijn talent ter beschikking van hen te stellen, uit elk van hen het beste naar boven te halen, hen 'begeleidend-optillen', rekening houden met en respect hebben voor hun verlangens, hun beschikbare tijd, hun karakters.

Als professionele violiste is geduld opbrengen voor 'amateurs' niet altijd evident. Toch probeer ik hen tijd te geven, te laten groeien, hen in de schijnwerper te zetten. Ik leid wel, maar ik wil vnl. de muziek en deze gemeenschap van mensen dienen. En telkens weer ben ik dan ook dankbaar voor het wekelijks samenkomen van die muzikanten.



Zo'n orkest leiden brengt heel veel perikelen met zich mee. Ik ben niet enkel degene die 'de maat slaat', maar vooral degene die de groep bijeen moet houden, die ervoor moet zorgen dat iedereen zich min of meer goed voelt in de groep, dat er geen individuen zichzelf of hun persoonlijkheid zó opdringen dat het voor de anderen storend werkt. In laatstgenoemde situaties, spreek ik die persoon, eventueel bijgestaan door iemand van het bestuur die ook lid is van het orkest, apart aan op zijn gedrag. Wat tot nu toe telkens vrij begripvol is aangenomen, maar wat voor mij zeker niet gemakkelijk was. Achteraf brengt zo'n gesprek zowel voor die persoon als voor het orkest meestal een mooie evolutie.

Binnen dit alles ga je er natuurlijk van uit dat je eerst en vooral jezelf onder controle kunt houden, wat in mijn geval, als volbloed romanticus- muzikante helemaal niet evident is. Het dirigeren als therapie...?

Uitvoerend

Ook als violiste in orkesten is de gave van de GO vaak een uitdaging om mee aan de slag te gaan.

Op een behoorlijk stresserende repetitie vliegt een collega uit tegen de dirigent en een collega: commotie alom. Ik stap tijdens de pauze naar haar toe en luister naar haar. Ik probeer in haar probleem te komen, zonder eigen belang voorop te stellen. En probeer de persoon op wie ze kwaad was niet te viseren of te veroordelen.

Wat voor mij tijdens de GO een verrassend grote ontdekking was: door zelf dankbaar te zijn om wat ik kreeg (mijn portie talent), krijg ik ruimte om de ander ook iets te gunnen. Praktisch: bij het zien van het grote ego van een violist-collega lukt het mij nu gemakkelijker om hem gerust te laten. Hij heeft zijn grootdoenerij blijkbaar nodig. Toch wil ik hem niet veroordelen, hem zelfs niet in de weg staan, of er mij openlijk over ergeren. Wat mij zo moeilijk leek tijdens de GO (en uiteraard soms nog niet evident is): hem 'in Gods aanwezigheid plaatsen'. Ik hou me erbuiten.

Onlangs had ik het geluk met een zeer goede, maar strenge en veeleisende dirigent te mogen werken. Vroeger zou ik meer onzeker geweest zijn, nu niet: ik doe mijn uiterste best, studeer grondig de partijen thuis (tot ik ze vrijwel helemaal uit mijn hoofd ken...), zo goed als ik kan. De portie talent die ik kreeg, zet ik in dienst van de muziek. Van de muziek in z'n totaliteit: niet mijn partij, maar het geheel is belangrijk. Daardoor komt er minder stress, minder zenuwen om op te treden (zeker bij 'goddelijke muziek' als bv. Bach).

Vroeger wou ik altijd zeer graag de eerste viool spelen: het is natuurlijk veel leuker om de mooie melodie te mogen spelen, of om op de 1^o rij van het orkest te mogen zitten. Die 'zelfzucht' leidde tot hoge stress en nooit voltooide bevrediging, ze waren ahw mijn ketens van onvrijheid. Nu geniet ik van mijn kleine bijdrage aan 't orkest of de groep, hoe klein ook, ik ben er heel tevreden mee. Het is mijn portie talent...

Maar het leukst en boeiendst van alles is wel bij individueel spel: bijna altijd zie, voel of hoor je direct respons op je spel. Je dompelt het publiek of de toehoorder onder in een andere wereld: wat een machtspositie! Wat een valstrik om je eigen ego op te krikken! En dat is nu

net het mooie: op dat moment ben jij, hoe 'meester' ook van de situatie, niet minder dan een spreekbuis van een 'Goddelijke' stem. Zelfs het ego van de componist gaat hieraan een beetje voorbij.

Spreekbuis-muzikant

Als voorbeeld en tot slot wil ik een mooi moment beschrijven: niet zo lang geleden speelde ik de begrafenis van de papa van een heel goede vriendin, een zus bijna. Ik wist dat deze begrafenis spelen voor mij dan ook heel zwaar zou kunnen worden. Daarom had ik op voorhand stil het korte gebed uitgesproken: 'niet mijn wil, maar Uw Wil geschiede'. Toen ik het 'Largo' van Händel aan het spelen was, merkte ik iets... Ik voelde een bezieling en innerlijke kracht die ik van mezelf niet kende. Ik werd als het ware geleid... Ik voelde tot beneden in de kerk de kracht van die muziek. Ik stond versteld... Nadien hoorde ik van mensen die me al vaker hoorden spelen, dat dit toch uitzonderlijk mooi gespeeld was. Ik knipoogde even naar Boven en was gelukkig: zelfs en misschien vooral op de meest intens droevige momenten, brengt schoonheid troost.

Ik prijs mezelf nog elke dag gelukkig dat ik spreekbuis-muzikant mag zijn ...